

Krzyż Wolności i Solidarności

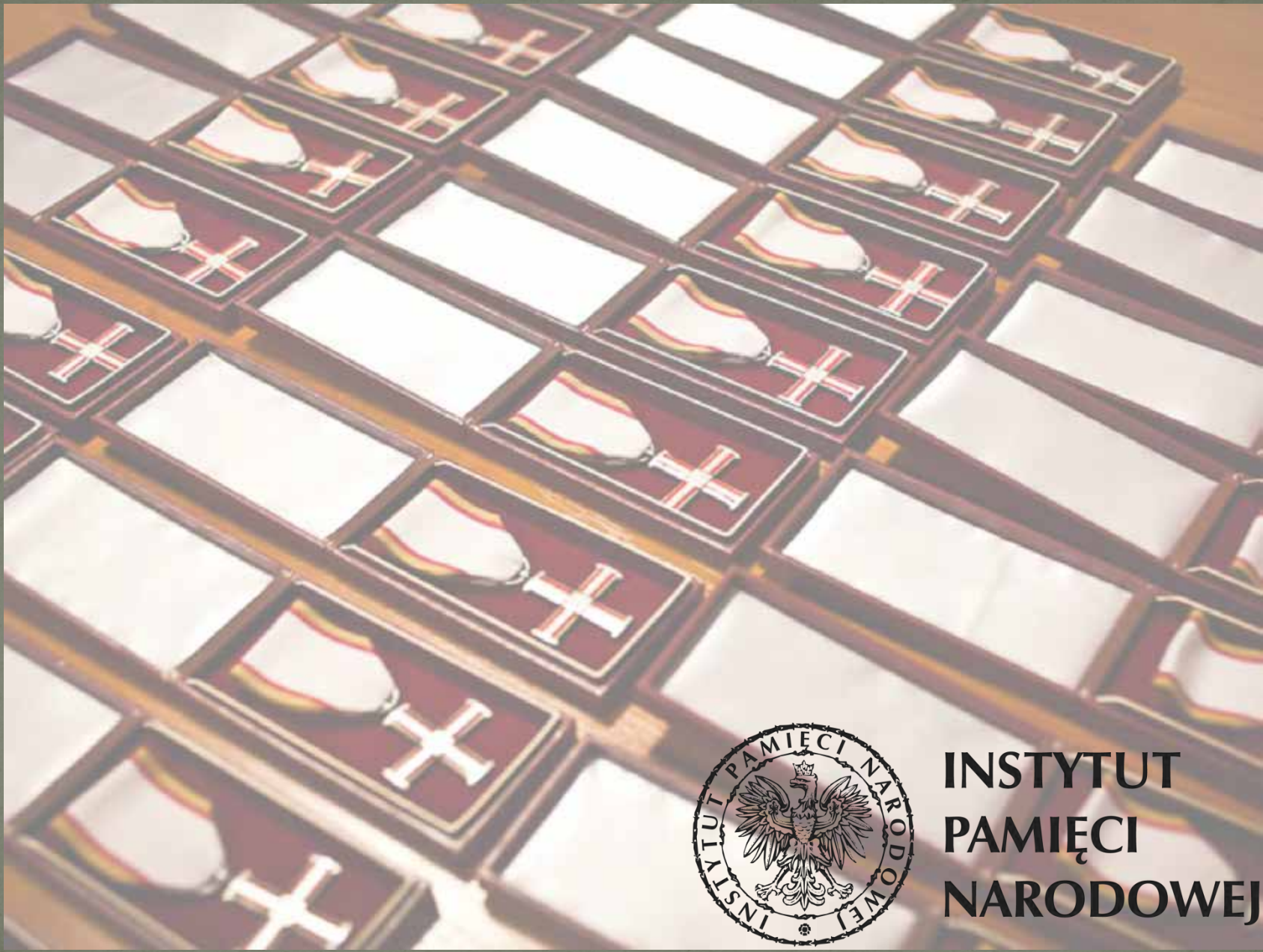

Łódź, dnia 27 lutego 2016 r.

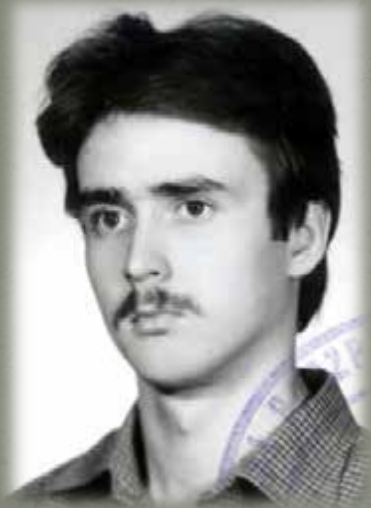
WOLNOSC I

SOLIDARNOSC

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

Marek Cieślak

Współzałożyciel Niezależnego Zrzeszenia Studentów na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego, członek Zarządu Komisji Wydziałowej i delegat na Walne Zgromadzenie Delegatów NZS.

Współorganizował i aktywnie uczestniczył w strajkach studenckich w Łodzi w styczniu, lutym, listopadzie i grudniu 1981 r.

W stanie wojennym działał w podziemnych strukturach NZS, brał udział w demonstracjach, protestach i akcjach ulotkowych oraz zajmował się kolportażem wydawnictw niezależnych w środowiskach akademickich. Współpracował z wydawnictwem „Szaniec” przy składaniu książki Z. Młynara „Praska wiosna” oraz z redakcją pisma „Prześwit”. W 1989 r. zaangażował się w organizację wyborów czerwcowych w Sieradzu.

Mariusz Dychto

Był jednym z założycieli Niezależnego Zrzeszenia Studentów na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego i członkiem Komitetu Obrony Więzionych za Przekonania. Jako działacz Ruchu Młodej Polski współorganizował uczelniane struktury tego ugrupowania. Aktywnie uczestniczył w strajkach studenckich w 1981 r. W latach 1982–1987 należał do Grupy Mirosława Michałowskiego, był współinicjatorem akcji ulotkowych i plakatowych oraz współorganizatorem sieci hurtowego kolportażu. Wśród studentów w Łodzi oraz na terenie województwa sieradzkiego rozpowszechniał nielegalne pisma. Angażował się w przedsięwzięcia wydawnicze NZS, współorganizował manifestacje uliczne.

Marek Gadaj

Był jednym z założycieli Niezależnego Zrzeszenia Studentów na Politechnice Częstochowskiej, członkiem Zarządu Uczelnianego i Komisji Rewizyjnej NZS, organizatorem strajków studenckich i akcji protestacyjnych. Aktywnie działał w Duszpasterstwie Akademickim, nawiązywał kontakty z członkami Konfederacji Polski Niepodległej. Z powodu prowadzonej działalności po wprowadzeniu stanu wojennego został internowany. W okresie od 15 grudnia 1981 r. do 25 czerwca 1982 r. przebywał w ośrodkach odosobnienia przy zakładach karnych w Sieradzu i Łowiczu. W latach 1980–1981 podlegał inwigilacji ze strony Służby Bezpieczeństwa w ramach sprawy operacyjnego sprawdzenia.

Joanna Grzywaczewska z d. Śmigielska

Była współzałożycielką Niezależnego Zrzeszenia Studentów na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego. Aktywnie uczestniczyła w strajkach studenckich w Łodzi w 1981 r. W latach 1982–1989 działała w podziemnych strukturach NZS i NSZZ „Solidarność”. Zajmowała się kolportażem ulotek i pism, m.in. „Biuletynu Łódzkiego”, „Tygodnika Mazowsze”, „Głosu Łodzi”, „Prześwitu”, „Robotnika” i „Niepodległości”. Uczestniczyła w manifestacjach i akcjach ulotkowych, udostępniała mieszkanie na tajne spotkania, malowała transparenty, organizowała koncerty. W stanie wojennym zbierała pieniądze dla internowanych, a później dla działaczy podziemnej „Solidarności” i więźniów politycznych.

Krzysztof Grzywaczewski

Był współzałożycielem Komisji Uczelnianej Niezależnego Zrzeszenia Studentów na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego. W 1981 r. współredagował miesięcznik „Wakat”, w okresie od stycznia do kwietnia 1982 r. pracował przy redakcji biuletynu związkowego „S” – „Jesteśmy”, a w latach 1983–1989 pisał artykuły do „Biuletynu Łódzkiego” pod pseudonimami „Batyra” i „Witold Podrawicki”. Redagował teksty ulotek, malował transparenty, uczestniczył w demonstracjach, m.in. w Radomiu w 1983 r. Kolportował niezależne wydawnictwa, magazynował pisma Polskiej Partii Socjalistycznej: „Robotnik Łódzki” i „Robotnik Krajowy”. Włączał się do akcji pomocy internowanym przy kościele oo. Jezuitów w Łodzi.

Maciej Jankowski

Od września 1980 r. należał do NSZZ „Solidarność”, był współzałożycielem Niezależnego Zrzeszenia Studentów na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego oraz członkiem Komisji Wydziałowej i Studenckiego Komitetu Obrony Więzionych za Przekonania. Współorganizował i aktywnie uczestniczył w strajkach studenckich w Łodzi w styczniu, lutym i grudniu 1981 r.

W stanie wojennym działał w podziemnych strukturach „S”, publikował artykuły w nielegalnych pismach, m.in. w „Robotniku Łódzkim”, „Stańczyku” i „Myśli”, kolportował niezależne wydawnictwa oraz brał udział w akcjach ulotkowych i malowania na murach.

Wanda Kamińska z d. Bubienko

Była członkiem Niezależnego Zrzeszenia Studentów na Uniwersytecie Łódzkim i działała w Związku Młodzieży Demokratycznej. Po wprowadzeniu stanu wojennego współorganizowała strajk okupacyjny na Wydziale Prawa i Administracji. Prowadzona przez nią działalność opozycyjna polegała m.in. na kolportowaniu wydawnictw podziemnych.

W dniu 10 listopada 1982 r. pod tablicą przy kościele św. Krzyża w Łodzi umieściła wiązaną kwiatów z szarfą opatrzoną napisem „Solidarność i Związek Młodzieży Demokratycznej”. Została zatrzymana i skazana przez Kolegium ds. Wykroczeń na karę grzywny w wysokości 15 tys. zł, a następnie zawieszona w prawach studenta na okres jednego semestru.

Zbigniew Koszałkowski

W latach 1979–1980 kolportował niezależne pismo literackie „Puls” oraz wydawnictwa KPN i ROPCiO. Był współzałożycielem Niezależnego Zrzeszenia Studentów w Łodzi oraz przewodniczącym NZS w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych, na terenie której utworzył bibliotekę wydawnictw niezależnych. W latach 1980–1981 stał na czele strajków studentów PWSSP. W 1982 r. zainicjował powstanie i wszedł w skład redakcji podziemnego pisma MKK „Jesteśmy”. Współpracował z Ośrodkiem Pomocy Uwięzionym, Internowanym i Ich Rodzinom przy kościele oo. Jezuitów w Łodzi. Był autorem projektów graficznych ok. 20 serii znaczków poczty podziemnej, kalendarzy i kart okolicznościowych. W latach 1980–1982 podlegał inwigilacji ze strony SB.

Zofia Kotkowska- -Michalska

W latach 1978–1980 współpracowała z pismem „Puls”; od 1980 do 1981 r. była członkiem kolegium redakcyjnego pisma „Solidarność z Gdańskiem” (pod nazwiskiem Zwierkowska).

W październiku 1980 r. rozpoczęła działalność w Niezależnym Zrzeszeniu Studentów, organizowała struktury NZS na Uniwersytecie Łódzkim.

Uczestniczyła w strajku studentów w styczniu i lutym 1981 r. Po wprowadzeniu stanu wojennego Tadeusz Kowalczyk nagrał z nią, jako solistką, kasetę zawierającą piosenki związane ze stanem wojennym, którą przesz muglowano na Zachód i Radio Wolna Europa nadało kilka audycji o piosenkach śpiewanych w Polsce. Kilkakrotnie brała udział w akcjach rozrzucania ulotek. W latach 1980–1982 podlegała kontroli operacyjnej ze strony SB.

**Gabriela
Krauze
z d. Krysińska**

Współpracowała z Komitetem Obrony Robotników i była członkiem Komisji Uczelnianej Niezależnego Zrzeszenia Studentów Uniwersytetu Łódzkiego. Kolportowała wydawnictwa drugiego obiegu, głównie „Doświadczenie i Przyszłość”. W styczniu 1981 r. wzięła udział w akcji „Solidarne Czekanie” jako członek Biura Prasowego Komitetu kierującego protestem wobec odmowy rejestracji NZS. W dniach 14-15 grudnia 1981 r. uczestniczyła w okupacyjnym strajku studenckim na Wydziale Prawa i Administracji. W stanie wojennym prowadziła magazyn książek i prasy podziemnej, brała udział w manifestacjach, prowadziła kolportaż. Okazjonalnie angażowała się w pomoc rodzinom represjonowanych.

Witold Krauze

W okresie od września 1980 r. do czerwca 1982 r. był członkiem Niezależnego Zrzeszenia Studentów Uniwersytetu Łódzkiego. Brał udział w redagowaniu i drukowaniu prasy niezależnej, m.in. współpracował z „Biuletynem Łódzkim” i „Bibułą”. Wspierał działania opozycji jako tłumacz, był autorem wezwań do strajków i manifestacji, kolportował ulotki i wydawnictwa bezdebitowe. W czasie strajku studentów

w okresie styczeń-luty 1981 r. wszedł w skład Komitetu Jedności, powołanego do kierowania akcją protestacyjną. Po wprowadzeniu stanu wojennego wziął udział w strajku okupacyjnym na Wydziale Prawa i Administracji UŁ. Na przełomie lat 1983/1984 działalność Witolda Krauze była kontrolowana przez Służbę Bezpieczeństwa.

**Małgorzata
Lenczewska
z d. Litwińczuk**

W 1980 r. współtworzyła struktury Niezależnego Zrzeszenia Studentów Uniwersytetu Łódzkiego. W styczniu 1981 r. wzięła czynny udział w strajku studentów, a następnie weszła w skład redakcji studenckiego wydawnictwa „Paragraf”. W 1981 r. została członkiem Ruchu Młodej Polski. Brała udział w szeregu działań o charakterze opozycyjnym (akcje ulotkowe, plakatowe, marsze protestacyjne). Po wprowadzeniu stanu wojennego do lutego 1982 r. ukrywała się, następnie była zaangażowana w druk i kolportaż wydawnictw bezdebitowych oraz czynną pomoc internowanym, skazanym i ich rodzinom. Od lipca 1983 r. składowała prasę podziemną w swoim mieszkaniu i rozprowadzała warszawskie wydawnictwa niezależne na terenie UŁ.

Wiesław Maciejewski

W październiku 1980 r. podjął działalność w Niezależnym Zrzeszeniu Studentów. Podczas strajku łódzkich uczelni w styczniu i lutym 1981 r. zajmował się obsługą biura prasowego i organizacją drukarni, przygotowywał komunikaty strajkowe. W latach 1980–1981 z jego inicjatywy na Uniwersytecie Łódzkim odbywały się wykłady w ramach Towarzystwa Kursów Naukowych. Po wprowadzeniu stanu wojennego, w grudniu 1981 r. zorganizował drukarnię działającą na terenie Łodzi do 1989 r. Był redaktorem, autorem artykułów i drukarzem pisma „Solidarność Walcząca”, które następnie przemianowano na „Szaniec”, a od jesieni 1982 r. na „Biuletyn Łódzki”.

Zbigniew Natkański

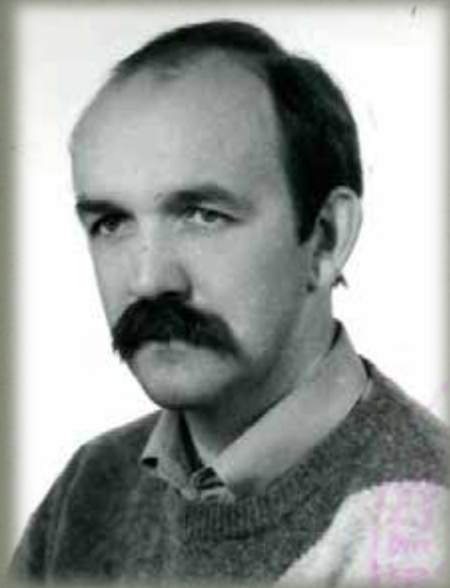
Działalność opozycyjną rozpoczął w 1980 r. Od 1981 r. był redaktorem „Nowszych Dróg” (organu Związku Młodzieży Demokratycznej w Łodzi, wydawanego w Instytucie Historii Uniwersytetu Łódzkiego). Po wprowadzeniu stanu wojennego uczestniczył w strajku na Wydziale Prawa i Administracji. W latach 1985–1986 był autorem artykułów do pism „Agentura” i „Antykomunista”. Zajmował się sporządzaniem i kolportażem ulotek, znaczków okolicznościowych, książek oraz podziemnej prasy, m.in. „Biuletynu Łódzkiego”, „Tygodnika Mazowsze”, „Solidarności Walczącej” i „Prześwitu”. Organizował zbiórki pieniężne na kolegia i grzywny dla skazanych. W 1982 r. oraz w latach 1984–1988 jego działalność była kontrolowana przez Służbę Bezpieczeństwa.

Mieczysław Rutowicz

W latach 1976–1980 zajmował się kolportażem niezależnych pism takich jak: „Robotnik”, „Biuletyn Informacyjny” KOR, „Opinia”. Od października 1980 r. był aktywnym działaczem Niezależnego Zrzeszenia Studentów Uniwersytetu Łódzkiego. W dniach 14-15 grudnia 1981 r. uczestniczył w strajku na Wydziale Prawa i Administracji, a następnie włączył się w organizację nielegalnych struktur NZS na terenie uczelni. W stanie wojennym był autorem szeregu antysocjalistycznych inicjatyw i wystąpień o charakterze politycznym. Organizował sieć kolportażu prasy podziemnej i książek wśród studentów, uczestniczył w druku ulotek, współpracował z wydawnictwami drugiego obiegu, redagował „Związkowca”.

Krzysztof Straus

Od października 1980 r. prowadził działalność w Niezależnym Zrzeszeniu Studentów na Wydziale Prawa Uniwersytetu Łódzkiego. Uczestniczył w akcjach protestacyjnych i strajkach studentów łódzkich w styczniu, lutym i grudniu 1981 r. Po wprowadzeniu stanu wojennego podjął współpracę z podziemnymi strukturami Międzyzakładowej Komisji Koordynacyjnej „Jesteśmy” i Regionalnej Komisji Wykonawczej.

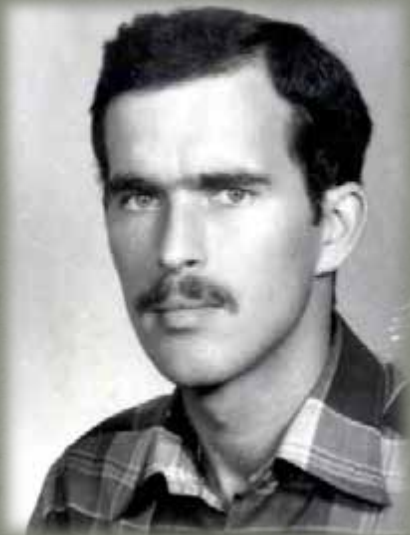
W latach 1981–1988 zajmował się kolportażem wydawnictw niezależnych (prasy, książek, druków ulotnych) w Łodzi, Pajęcznie, Częstochowie i Opolu oraz brał czynny udział w akcjach protestacyjnych i demonstracjach.

Bogdan Ścibut

Był działaczem Niezależnego Zrzeszenia Studentów na Uniwersytecie Łódzkim, gdzie pełnił funkcję przewodniczącego Tymczasowego Samorządu Studenckiego i przewodniczącego Komisji Uczelnianej Samorządu Studenckiego. Był zaangażowany w rozbudowę struktur samorządowych na całej uczelni i podejmował próby powołania struktury ogólnopolskiej. W stanie wojennym organizował pomoc dla internowanych i ich rodzin oraz zajmował się kolportażem nielegalnych wydawnictw. Był inicjatorem akcji protestacyjnej przeciwko nowelizacji ustawy o szkolnictwie wyższym. W wyniku działań ze strony SB (inwigilację prowadzono w latach 1983–1987) został skreślony z listy studentów historii, utracił prawo mieszkania w akademiku, miał problemy z uzyskaniem zatrudnienia.

Wiesław Urbański

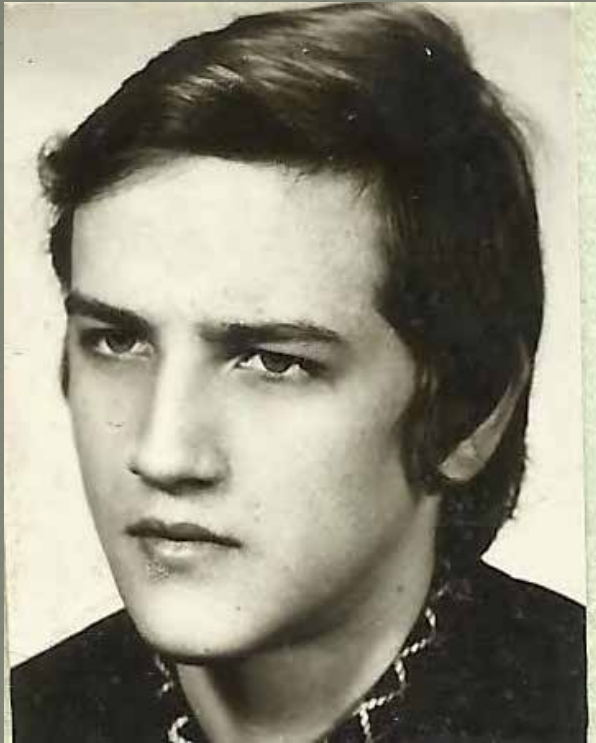
Od 1979 r. działał w ROPCiO oraz Ruchu Młodej Polski. Uczestniczył w manifestacjach: 11 listopada 1979 r. i „katyńskiej” w kwietniu 1980 r. Współtworzył Niezależne Zrzeszenie Studentów Uniwersytetu Łódzkiego, przewodniczył Komisji Uczelnianej i Komitetowi Obrony Więzionych za Przekonania. Współorganizował strajki studentów, demonstracje w obronie więźniów politycznych i manifestacje patriotyczne.

Organizował kolportaż pism: „Bratniak”, „Veto”, „Opinia”. W stanie wojennym od 13 grudnia 1981 r. do 23 lipca 1982 r. był internowany w ośrodkach odosobnienia przy zakładach karnych w Łęczycy i Łowiczu. Po wyjściu na wolność nie zaprzestał działalności opozycyjnej, przystępując do podziemnych struktur „Solidarności” i uczestnicząc w działaniach Ruchu Młodej Polski oraz KPN.

Piotr Wojtczak

W latach 1980–1981 należał do Ruchu Młodej Polski. Od 1980 r. do 1990 r. działał w Niezależnym Zrzeszeniu Studentów Uniwersytetu Łódzkiego (m.in. członek Komisji Wydziałowej na Wydziale Prawa i Administracji, przewodniczący NZS UŁ i członek Komisji Krajowej). Uczestniczył w strajkach studenckich w 1981 r. i przewodniczył komitetowi strajkowemu podczas akcji protestacyjnej w budynku Wydziału Filologicznego w maju 1989 r. Po wprowadzeniu stanu wojennego zajmował się kolportażem wydawnictw niezależnych. Był współredaktorem pism „Orzeł”, „Jesteśmy” oraz podziemnej gazety Komitetu Uczelnianego NZS UŁ - „Pro Patria”. Brał udział w demonstracjach, akcjach ulotkowych oraz organizowanej przez Kościół pomocy represjonowanym.

Zbigniew Żołnierczyk

Był współorganizatorem i jednym z najbardziej aktywnych działaczy Niezależnego Zrzeszenia Studentów Uniwersytetu Łódzkiego. Uczestniczył w strajkach studenckich w 1981 r. Był redaktorem pism „Od Nowa” i „Veto”, brał udział w przygotowaniu ogólnouczelnianego tytułu „Kanał”. Po wprowadzeniu stanu wojennego zaangażował się w tworzenie tajnych struktur NZS oraz druk i kolportaż nielegalnych publikacji. 12 maja 1982 r. został internowany i osadzony w Zakładzie Karnym w Łowiczu, gdzie przebywał do 30 lipca 1982 r. W latach 1978–1987 kolportował wydawnictwa bezdebitowe na terenie Łodzi i Puław. Utrzymywał kontakty z przedstawicielami grup antysocjalistycznych z terenu Łodzi, Krakowa i Warszawy oraz brał udział w licznych inicjatywach o charakterze opozycyjnym.